

תרנגול בגדול

כתב ואייר: קית' גרייבס

מאנגלית: שהם סמיט ואמנון כץ

הוצאת כנרת בית הוצאה לאור 2011

על הספר

בלול התרנגולות הקטנטן הטילה תרנגולת ביצה ענקית ומתוכה יצא אפרוח גדול – "תרנגול בגדול". כל תנועה שעושה האפרוח הגדול או כל מה שקורה בקרבתו מפחידים את התרנגולות בלול וגורמים למהומה. האפרוח הגדול מתקן כל נזק שנגרם ומציל את התרנגולות. הסיפור הוא עיבוד למעשייה ידועה שעיקרה התנהגות המון בשעת לחץ וכן חוסר יכולת לקבל את השונה. הרחבה על הסופר והסיפור שכתבה נירה לזין ניתן למצוא באתר דףדף:

<http://www.dafdaf.co.il/Details.asp?MenuID=1&SubMenuID=131&PageID=3079&Ot=%FA>

הפעלות

הערה: במצעד הספרים הספר מיועד לכיתות א-ג לכן ההפעלות יתבצעו בעזרת המורים (גם באותן הפעלות הפונות ישירות לקוראים). הפעלות מסוימות: כמו חֶבְרוֹת, השונה בחבורה, יכולות להתאים גם לכיתות ד.

שאלות בעקבות הקריאה

ענו נכון / לא נכון

- התרנגולות חשבו שמן הביצה בקע פיל. נכון/לא נכון
- על ראש התרנגולת הקטנה נפל עציץ. נכון/לא נכון
- התרנגולת הקטנה חשבה שהשמים נופלים. נכון/לא נכון

- התרנגולות חשבו שהאפרוח הוא מעיל גשם. נכון/לא נכון
- האפרוח הגדול חשב שהתרנגולות קצת טיפשות נכון/לא נכון
- האפרוח הגדול ידע בדיוק מיהו. נכון/לא נכון
- האפרוח הגדול הציל את ביצי התרנגולות מהשועל. נכון/לא נכון

איך נוצרת בהלה המונית

למורה:

מעשיית עם ידועה מספרת על תרנגולת קטנה שבלוט נפל על ראשה, היא מחליטה שהשמים נופלים ועליה ללכת למלך ולספר לו. בדרכה היא פוגשת בעלי חיים שונים: תרנגולת בשם הני פני, תרנגול הודו, אווז, ברווז, וכולם מצטרפים למרוצתה. יש כמה סיומים למעשייה זו: האחד: החיות פוגשות את השועל שמערים עליהן ומביא אותן למאורתו. סיום זה משמש הזהרה למאזינים לא להאמין לשמועות ולא להיכנס לפאניקה המונית.

על פי הסיום מהסוג השני: החיות אינן מאמינות לשמועות, סיום זה בא לעודד אומץ ודעה עצמית.

- אפשר לספר לילדים את המעשייה בלי הסיום ולתת להם להמציא סיום, ולנמק את הסיום שיצרו.

- אפשר לדון עם הילדים איך מתייחס הסופר והמאייר קית' גרייבס למעשייה זו בסיפור "תרנגול בגדול": מי יוצר את הבהלה ההמונית, איך נוצרת הבהלה ההמונית, ואיך התרנגול הגדול מרגיע אותה.

מי אתה אדון אפרוח- טעות בזיהוי

ענו על השאלות:

- מדוע לא מצליחות התרנגולות לזהות את האפרוח הגדול?
- מי עוד לא מצליח לזהות את האפרוח וחושב שהוא מישהו אחר?
- מדוע חשבו התרנגולות שהאפרוח הוא פיל?
- איך החליטו תרנגולות שהאפרוח אינו פיל?
- מדוע חשבו התרנגולות שהאפרוח הוא סנאי?
- איך החליטו התרנגולות שהאפרוח אינו סנאי?
- מדוע חשבו התרנגולות שהאפרוח הוא מטריה?
- איך החליטו התרנגולות שהאפרוח אינו מטריה?
- מדוע החליטו התרנגולות שהאפרוח הוא סוודר?
- כיצד זיהו התרנגולות את האפרוח בסופו של דבר?
- איך צריך להרגיש אפרוח כדי לדעת שהוא אפרוח ולא משהו אחר? הסבירו.

חברות

דיון

המורה תשוחח עם הילדים על המושג חבר וּחְבֵּרוּת.
מה פירוש חֲבֵּרוּת, מה פירוש לקבל ולהתקבל לחבורה, איך מרגישים כלפי חברים. מה מוכנים לעשות בעבורם?

ערכו עם הילדים רשימה: מי לדעתם הוא חבר אמיתי?
ובהקשר לסיפור:

התנהגותו של האפרוח:

אמרו מה עשה או מה אמר האפרוח הגדול:

- כשנפל בלוט והתרנגולות חשבו שהשמיים נופלים, האפרוח הגדול אמר: _____
- כשטפטפה טיפת גשם על התרנגולות והם חשבו שהשמיים נוזלים, האפרוח הגדול _____
- כאשר נשבה רוח חזקה וכל התרנגולות חשבו שהעולם ייקפא, האפרוח הגדול _____
- כאשר נגנבו כל הביצים מלול התרנגולות, האפרוח הגדול _____

ענו

- מה אפשר לומר על יחסי החברות בין האפרוח לבין התרנגולות?

השונה בחבורה

למורה

אפשר לערוך דיון עם הקוראים על השונה והאחר. מה פירוש להיות שונה? במה ילדים/ בני אדם יכולים להיות שונים? האם בכלל אפשרי שכולם יהיו שווים? מה יהיה אם כולם יהיו שווים? מדוע השונה מפחיד?

ובהקשר לסיפור:

ענו על השאלות

- איך התייחסו התרנגולות אל האפרוח הגדול?
- מדוע פחדו התרנגולות מהאפרוח הגדול?
- במה היה שונה האפרוח הגדול מחבריו בלול?
- איך עזרה השונות של האפרוח הגדול לדיירי הלול?
- מה אפשר ללמוד מכך על השונות?
- מה גרם לאפרוח הענקי להיות מאושר?

דיון לסיכום:

המורה תערוך דיון מסכם שבו יכתבו הקוראים על דף גדול את המסקנות הבאות:

- איך אתם חושבים שצריך להתייחס אל אלה ששונים מאיתנו?
- במה השונות מוסיפה לחברה?

אפשר להציע לכל אחד מן הקוראים שיבחר לו היגד אחד או שניים, יעתיק אותו ויכין ממנו כרזה מעוטרת.

את הכרזות אפשר לתלות לתערוכה.

קטנים וקטנוניים

כאשר רואות התרנגולות את האפרוח הגדול בפעם הראשונה הן אומרות:

"הוא גדול מכדי לחיות בלול הפיץ-פצפון שלנו-קרא התרנגול הקטן..."

הוא ישבור לנו את הרצפה!" קרקרה התרנגולת הקטנה יותר."

לאחר שהאפרוח מקבל אישור שהוא תרנגול, עדיין נשמעים קולות כמו:

האמת שזה לול די פצפון---

ממש פץ-פצפון----

פיצי-פיצי-----

• הביעו את דעתכם על התגובה הזאת של התרנגולים.

• מי נותן לאפרוח הגדול רשות להישאר בלול?

בתמונה שלפניכם נראה האפרוח בלול לאחר שהציל את התרנגולות והן הרשו לו להיכנס ללול.

• ספרו מה אתם רואים בתמונה.

- האם נפתרה הבעיה של התרגולות ביחס ללול הפיצפון שלהן?

בסיפור זה ישנם מספר מאפיינים של מעשיית עם.

1. דפוס התנהגות חוזר

- מהם המשפטים שהתרגולות אומרות
- מה משותף לכל המשפטים האלה?
- כתבו ביחד עם הילדים את סדר הפעולות באופן הבא:
- המשפט הנאמר: _____
- התנהגות התרגולות בעקבות האמירה _____
- התנהגות האפרוח הגדול: _____
- תגובה של התרגולות להתנהגות האפרוח _____

2. דו-שיח

- מצאו בסיפור הזה שיחות.
 - בין מי למי נערכות השיחות?
- המחיצו אותן.

3. דמיון ומציאות

- מה בסיפור הזה הוא דמיוני?
- בתוך הסיפור הדמיוני ישנם חלקים לא מעטים שהם מציאותיים, מהם?

4. מוסר השכל

- מה אפשר ללמוד מסיפור זה?

הומור

בסיפור יש משפטים ומצבים לא צפויים. הפעילויות הבאות מתייחסות למימד הזה שבסיפור.

1. האם רק סוודר?

התרגולת הקטנה אומרת: "אני, ----, מכירה רק דבר אחד חמים ונעים כל כך, עכשיו אני יודעת בדיוק מה הוא... סוודר.."

- הביאו עוד הצעות משלכם למשהו שיכול להיות חמים ונעים.....

2. אילו- השלימו את המשפטים

אילו האפרוח הגדול היה סנאי, _____

אילו האפרוח הגדול היה פיל _____

אילו האפרוח הגדול היה מטריה, _____

אילו האפרוח הגדול היה סוודר, _____

אילו האפרוח הגדול היה היפופוטם _____

3. משפטים מפתיעים

המציאו מצבים שבהם אפשר להשתמש במשפטים הבאים, למשל, אתם יכולים לחבר פרסומת למוצר כלשהו ולצרף את אחד המשפטים.

- פילים בתוך הבית זה מסוכן.
- הלוואי שהייתי תרנגול.
- מישהו הכניס את העולם למקרר.
- זה מאוד בלתי סנאי מצידו.
- הגזמת לגמרי חבר!
- הוא בשום פנים ואופן לא סוודר!

הכינו:

ד"ר רחל עזוז

ד"ר איה מרבך

מחברות סדרת ספרי הלימוד "לשון ועוד"